

Juridiska fakultetskansliet

Finansdepartementet

Remiss: Promemorian EU:s kapitaltäcknings- och krishanteringsregelverk - några förtydliganden

Juridiska fakultetsnämnden, som anmodats avge yttrande över rubricerade promemoria, får härmed anföra följande.

Bakgrunden i förslaget

Promemorian behandlar följande frågor.

1. Beslut om kapitalbas och kvalificerade skulder för globalt systemviktiga institut

Det unionsrättsliga krishanteringsregelverket för kreditinstitut och värdepappersbolag finns i krishanteringsdirektivet (2014/59/EU). I oktober 2022 antogs Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 2022/2036 om ändring av förordning (EU) nr 575/2013 (tillsynsförordningen) och krishanteringsdirektivet vad gäller tillsynsbehandling av grupper av globala systemviktiga institut med en resolutionsstrategi med flera ingångspunkter och en metod för den indirekta teckningen av instrument som är kvalificerade för att uppfylla minimumkravet för kapitalbas och kvalificerade skulder. I promemorian föreslås att ändringarna i krishanteringsregelverket ska genomföras i svensk rätt.

2. Vinstutdelning på begäran av en aktieägarminoritet

Europeiska bankmyndigheten har ifrågasatt om aktier i svenska aktiebolag uppfyller kraven på kärnprimärkapitalinstrument i EU:s kapitaltäckningsregelverk, eftersom en aktieägarminoritet – under vissa förutsättningar – enligt 18 kap. 11 § i Aktiebolagslagen (2005:551) (ABL) kan begära att årsstämman beslutar om vinstutdelning. Om aktier inte får klassificeras som kärnprimärkapitalinstrument finns det en överhängande risk att många svenska finansiella företag inte kommer att uppfylla kapitalkraven. Det kan i förlängningen medföra att företagen inte heller uppfyller kraven för verksamhetstillstånd. Finansinspektionen har därför begärt om lagändringar i syfte att finansiella företag ska kunna uppfylla kapitalkraven i EU:s kapitaltäckningsregelverk (Fi2022/00279).

Juridiska fakultetsnämnden

Unionsrätten har företräde framför nationell rätt. Om en lagbestämmelse i Sverige strider mot en unionsrättslig bestämmelse är Sveriges domstolar och myndigheter skyldiga att tillämpa unionsrätten framför den inhemska lagen. Detta gäller i princip även om den inhemska normen tillhör landets konstitution. Tillsynsförordningen och värdepappersbolagsförordningen är direkt tillämpliga i Sverige och har företräde framför konkurrerande nationella bestämmelser, t.ex. aktiebolagslagen. Att tillsynsförordningen och värdepappersbolagsförordningen har företräde framför svensk rätt innebär att de aktiebolagsrättsliga bestämmelserna om vinstutdelning på begäran av en aktieägarminoritet inte gäller för de aktuella företagen. Att tillsynsförordningen har företräde framför aktiebolagslagen följer dessutom av lagen (2004:297) om bank och finansieringsrörelse (10 kap. 1 § och 11 kap. 1 §), som gäller för bankaktiebolag och kreditmarknadsbolag (kreditinstitut). För att förtydliga att de aktiebolagsrättsliga bestämmelserna om vinstutdelning på begäran av en aktieägarminoritet inte gäller för de finansiella företag som omfattas av EU:s kapitaltäckningsregelverk, föreslås det i promemorian att det i svensk rätt införs uttryckliga undantag för de aktuella företagen i lagarna om betaltjänster (2010:751), elektroniska pengar (2011:755), samt särskild tillsyn över kreditinstitut och värdepappersbolag (2014:968).

Fakultetsnämndens uppfattning

1. Beslut om kapitalbas och kvalificerade skulder för globalt systemviktiga institut

Ändringarna i krishanteringsdirektivet förtydligar hur företag som ingår i ett globalt systemviktigt institut (G-SII-enheter) hemmahörande i ett land utanför Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES) ska ingå i beräkningen av det gemensamt beslutade kravet på kapitalbas och kvalificerade skulder. Krishanteringsdirektivet har i svensk rätt genomförts i lagen (2015:1016) om resolution. I promemorian föreslås det att ändringarna i direktivet bör implementeras i svensk rätt genom att införa motsvarande bestämmelser i lagen om resolution. Fakultetsnämnden har inga invändningar mot den föreslagna lagändringen.

2. Vinstutdelning på begäran av en aktieägarminoritet

Bestämmelsen i 18 kap. 11 § i ABL innebär att årsstämman ska besluta om utdelning av hälften av vad som återstår av årets vinst enligt den fastställda balansräkningen på begäran av ägare till minst en tiondel av samtliga aktier, med vissa avdrag. Av sista stycket i paragrafen anges att utdelningen inte får strida mot bestämmelserna i 17 kap. 3 § ABL. Den senare paragrafen reglerar skyddet för bolagets bundna egna kapital och försiktighetsregeln i fråga om värdeöverföringar.

I 17 kap. 3 § ABL anges att en värdeöverföring inte får äga rum om det inte efter överföringen finns full täckning för bolagets bundna egna kapital. En värdeöverföring får inte heller enligt paragrafens andra stycke (den s.k. försiktighetsregeln) äga rum, om det inte framstår som försvarligt med hänsyn till (1) de krav som verksamhetens art, omfattning och risker ställer på storleken av det egna kapitalet samt (2) bolagets konsolideringsbehov, likviditet och ställning i övrigt.

Som anges i promemorian följer av EU-rättens företräde framför nationell rätt att ett beslut om utdelning enligt 18 kap. 11 § ABL inte får fattas om beslutet skulle stå i strid

med EU:s kapitaltäckningsregelverk. Därtill vill fakultetsnämnden påpeka, att de krav som verksamhetens art samt verksamhetens risker ställer på storleken av det egna kapitalet i aktiebolag som är kreditinstitut, värdepappersbolag, institut för elektroniska pengar eller betalningsinstitut, redan idag innebär att det inte kan anses vara möjligt för en aktieminoritet att begära utdelning enligt 18 kap. 11 § ABL på ett sådant sätt att beslutet skulle innebära att aktiebolaget agerar i strid med EU:s kapitaltäckningsregelverk.

Fakultetsnämndens uppfattning är således att de i denna del av promemorian föreslagna lagändringarna är överflödiga. Så länge ändringarna genomförs på det sätt som föreslås i promemorian – det vill säga genom ändringar i speciallagstiftning och inte genom ändring i aktiebolagslagen – har dock Fakultetsnämnden inget att erinra mot att ändringarna genomförs.

Remissvaret har på fakultetsnämndens uppdrag beslutats av dekanus, professor Jessika van der Sluijs. Yttrandet har beretts av docent Erik Lidman och jur. dr Kelly Chen. Föredragande har varit Sandra Persson. Yttrandet har expedierats av Juridiska fakultetskansliet.

Jessika van der Sluijs

Sandra Persson